

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Скрипник Світлана СКРИПНИК

" 24 " *серпня* 2021 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Варнавська Інна ВАРНАВСЬКА

Протокол засідання кафедри професійної освіти ХДАЕУ

від " 24 " *серпня* 2021 року № 11

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ МАНІПУЛЮВАННЯ»

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень

Освітня програма – «Економіка»

Спеціальність – 051 Економіка

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Херсон – 2021

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Психологія маніпулювання
Факультет	Економічний
Назва кафедри	Професійної освіти
Викладач	Лекції – Яцула Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри професійної освіти. Практичні, семінарські заняття – Яцула Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри професійної освіти.
Контактна інформація	Яцула Тетяна Володимирівна; yatcula8@gmail.com +380667847981
Графік консультацій	Очні консультації: п'ятниця 11-00 – 13-00, ауд. 103, Консультації online: Viber +30667847981;
Програма дисципліни	Програма вивчення навчальної дисципліни складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 051 Економіка
Мова викладання	Українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	Радикальні зміни в соціальних сферах та ідеологічних уявленнях спонукають фахівця до розуміння міжособистісних взаємовідношень як у суспільстві в цілому, так і в професійній діяльності тощо, технологій впливу на особистісне зростання фахівця, прийняття особистісно відповідальних рішень у різних життєвих та професійних ситуаціях. Все це потребує вміння свідомо ставитись до впливів які оточують людину протягом усього життя та вміння протистояти їх негативним проявам.
Інформаційний пакет дисципліни	http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/course/view.php?id=647

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни “Психологія маніпулювання” є формування у майбутніх фахівців основ психологічних знань, щодо маніпулювання, які нададуть можливість на високому кваліфікаційному рівні вирішувати професійні та особистісні проблеми.
Завдання вивчення дисципліни	Основними завданнями навчальної дисципліни “Психологія маніпулювання” є: <ul style="list-style-type: none">- розуміння сутності та особливостей маніпулювання в професійному та особистому житті людини;- знайомство з основними напрямками досліджень у галузі маніпулювання;- формування уяви про види маніпулювання;- аналіз етичних та професійно-етичних аспектів використання маніпулятивних технологій;- формування професійної відповідальності за міжособистісне спілкування;- розвиток умінь вирішувати проблеми пов'язані з ситуаціями маніпулювання;- здійснювати пошук, аналіз та оцінку інформації, важливої для рішення професійних завдань,

професійного розвитку.

Результатами вивчення дисципліни «Психологія маніпулювання» є набуття практичних навичок і умінь щодо:

- свідомо визначати цілі власного професійного й особистісного розвитку, організувати власну діяльність;
- критично оцінювати й аналізувати власну освітню та професійну діяльність;
- приймати рішення щодо протистоянню маніпуляціям та захисту від маніпуляцій;
- аналізувати міжособистісні впливи та протидіяти тим що мають негативні ознаки;
- прогнозувати, аналізувати та інтерпретувати результати міжособистісної взаємодії за допомогою знань щодо сутності маніпулювання, його видах, технологіях захисту.

У результаті вивчення дисципліни „Психологія маніпулювання” здобувач повинен

знати:

- сутність маніпуляції та маніпулювання;
- моделі і моделювання маніпулятивного впливу;
- феномен маніпуляційного впливу на особистість людини;
- особливості маніпулятивного спілкування;
- протистояння маніпуляції;
- техніки захисту від маніпулювання.

вміти:

- діяти на основі етичних міркувань (мотивів), діяти соціально відповідально та свідомо;
- свідомо визначати цілі власного професійного й особистісного розвитку, організувати власну діяльність;
- критично оцінювати й аналізувати власну освітню та професійну діяльність;
- приймати рішення щодо протистоянню маніпуляціям та захисту від маніпуляцій;
- аналізувати міжособистісні впливи та протидіяти тим що мають негативні ознаки;
- використовувати досягнення сучасної науки в галузі психології маніпулювання;
- взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду для реалізації цілей;
- прогнозувати, аналізувати та інтерпретувати результати міжособистісної взаємодії за допомогою знань щодо сутності маніпулювання, його видах, технологіях захисту.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу	
Інтегральна	Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки у професійній та дослідницько-інноваційній діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань з сучасних економічних процесів та їх застосування у професійній практиці.
Загальні	ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, дотримання правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. ЗК 4. Здатність володіти соціально-комунікативними навичками ефективного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності), реєструвати права інтелектуальної власності. ЗК 6. Здатність передавати і поширювати наукові знання, діяти на основі етичних кодексів і професійної етики науковця.
Спеціальні (фахові)	ФК 8. Вміння аналізувати зв'язки та взаємний вплив соціальних та економічних факторів розвитку держави і суспільства, розвитку та управління економікою. ФК 12. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН	ПРН 6. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. ПРН 11. Розуміти суть економічних та соціальних відносин, процесів та закономірності їх розвитку; сутність економічної політики, економіки, аграрної економіки. ПРН 14. Розуміти специфіку науково-педагогічної діяльності у вищій школі, психолого-педагогічні особливості взаємодії викладачів і здобувачів.

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	3-й
Семестр	5 –й
Курс	3 курс
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	Вибіркова компонента
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін: «Філософія».
Постреквізити	Знання можуть бути використані як у професійному так і особистому житті.

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	3/90
Лекції	14
Практичні / Семінарські	24
Лабораторні	-
Самостійна робота	112
Форма підсумкового контролю	Залік

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	Кабінет № 102 (70,0 м ²)
Обладнання	Настінна дошка, багатофункціональний телевізор рідкокристалічний S65UYD20D Smart, інструктивно-методичні матеріали

8. Політика курсу

Загальні вимоги	Здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно працювати під час практичних занять, брати участь в обговоренні дискусійних питань та повною мірою долучатись до активних форм навчання. Заохочується робота у наукових гуртках, підготовка тез доповідей та участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей, участь у конкурсах наукових робіт за тематикою курсу.
Політика щодо дедлайнів і перескладання	Письмові роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку –10 % від загальної суми балів за конкретне заняття. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за умови, що причина відсутності студента на модулі була поважною.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. Процедура відпрацювання попущених занять з об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування). Не запізнюватись на заняття. Дотримуватись техніки безпеки. Завчасно ознайомлюватись з темою практичної роботи. Пропущенні заняття відпрацьовувати у встановлений викладачем час.
Політика щодо виконання завдань	Позитивно оцінюються відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність. Під час підготовки до практичних занять, виконання самостійної роботи необхідно спиратись на конспект лекцій та рекомендовану літературу. Водночас вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення тем дисципліни
Академічна доброчесність	Роботи здобувачів є виключно оригінальним дослідженням чи міркуванням. Будь-яке списування або плагіат (використання, копіювання підготовлених завдань та/або розв'язання задач іншими здобувачами) тягне за собою анулювання зароблених балів. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час підсумкового контролю, виконання контрольних робіт заборонено. Списування під час контрольних, тестових робіт та протягом іспиту заборонено.

9. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			Лк	лаб.	сем. / пр.	СР	
Психологія маніпулювання							
1	Лекція 1	Сутність маніпуляції і маніпулювання	4				
	ПР 1	Вивчити психологічні основи маніпулювання. Маніпулювання людьми як соціально-психологічна проблема.			4		10
	СР 1	Самостійне опрацювання теоретичних питань та виконання завдань				20	5
2	Лекція 2	Моделі і моделювання маніпулятивного впливу	2				
	ПР 2	Знати моделі маніпуляції. Мішені маніпулятивного впливу. Зовнішні та внутрішні причини, що роблять людину об'єктом маніпуляцій. Особистісний портрет осіб, що стали об'єктом маніпуляцій			4		10
	СР 2	Самостійне опрацювання теоретичних питань та виконання завдань				32	5
3	Лекція 3	Маніпулятивне спілкування	2				
	ПР 3	Дослідити характеристику маніпуляцій у спілкуванні			4		10
	СР 3	Самостійне опрацювання теоретичних питань та виконання завдань				24	5
4	ПР 4	З'ясувати методи маніпулювання у сім'ї. Самоствердження батьків через успіхи дітей. Типологія батьків-маніпуляторів Результати маніпулювання дітьми			2		5
	СР 4	Самостійне опрацювання теоретичних питань та виконання завдань				8	10
5	Лекція 5	Протистояння маніпуляції	2				
	ПР 5	Вивчити прийоми протистояння маніпуляції, алгоритм цивілізованого протистояння			2		5
	СР 5	Самостійне опрацювання теоретичних питань та виконання завдань				22	10

6	Лекція 6	Захист від маніпулювання	4				
	ПР 6	Особистісний розвиток як основа протидії маніпулятивним впливам. Алгоритм захисту від маніпулювання. Алгоритм протистояння маніпуляції (практико-орієнтований аспект).			6		5
	СР6	Самостійне опрацювання теоретичних питань та виконання завдань				16	10
Всього			14		24	112	90
Додаткові бали							10
Залік							100

10. Форми і методи навчання

Лекція	В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання: пояснювально-ілюстративний, спонукальний, інструктивно-практичний, репродуктивний, діяльнісний, проблемного викладу, евристичний, дослідницько-пошуковий. Лекції (проблемні лекції, лекції з елементами діалогу).
Практичні /Семінарські	Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх. Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Інформаційні та інтерактивні технології (кейс-метод, міні-дискусії в групах, акваріум, мозковий штурм).
Самостійна робота	Есе, доповідь, реферат, презентація, сценарій дискусії, ток-шоу

11. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль	
Поточний контроль відбувається через аналіз повноти відповідей на практичних заняттях, аргументованість власної точки зору, критичність, вміння переносити отримані знання на власну професійно-особистісну діяльність. Контроль та оцінювання самостійної роботи відбувається на основі аналізу сформованості умінь самостійно визначити мету та завдання теми самостійної роботи, скласти план есе, доповіді, сценарію та аргументувати доцільність зазначеного змісту, форми для подальшої професійної діяльності.	
Підсумковий контроль за змістовою частиною	
Підсумковий контроль за змістовою частиною відбувається через аналіз активності аспіранта протягом вивчення дисципліни.	
Підсумковий контроль	
Формою підсумкового контролю є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Формою підсумкового контролю є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю, виконання завдань самостійної роботи, додаткових балів. Мінімальна кількість балів, за якою здобувачам отримує залік – 60 балів.	

Основні методи контролю знань здобувачів:

за окремою змістовою частиною:

- усна перевірка (опитування, розв'язання проблемних ситуацій тощо) на практичних заняттях, враховуючи, що рівень підготовки здобувача науково-освітнього рівня доктор філософії відображає систематичність його самостійної роботи над курсом (6 тем × 2 бали = 12 балів);
- тестова перевірка за темами дисципліни (6 тем × 3 бали = 18 балів);
- практична перевірка - розв'язання задач, вправ (6 робіт × 2 бали = 12 балів);
- захист рефератів, доповідей (3 роботи × 6 балів = 18 балів);
- виконання і захист ІНДЗ (10 балів).
- виконання підсумкової контрольної роботи (1 робота × 20 балів = 20 балів).

- до 10 додаткових балів за участь у неформальній освіті, участь у конференціях, проходження стажування тощо.

Поточний контроль: загальна (максимальна) сума балів за змістові частини – 90; загальна (максимальна) сума балів, з урахуванням додаткових балів - 100.

Мінімальна кількість балів, за якою студент отримує залік – 60 балів.

**Розподіл балів з дисципліни
«Психологія маніпулювання» (залік)**

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	Дод.б.	
15	15	15	15	15	15	10	100

T1, T2 ... T6 – теми змістових частин.

12. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано
1-34	F	

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	<ol style="list-style-type: none">1. Максименко С.Д. Загальна психологія. Видання 3-тє, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2017. 272 с.2. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2019. 388 с.3. Бакаленко О.А. Психологія управління: навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2020. 120 с.4. Столяренко О.Б. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2012. 280 с.5. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації. Навчальний посібник. К.: Видавництво ХХІ. 2010. 528 с.6. Яцула Т.В., Дрозд О.В., Туркова Л.І., Нікітіна Л.А. Вступ до психології. Частина І: Навчальний посібник. Херсон: Айлант, 2016. 124 с.7. Robert B. Cialdini (2006). Influence: The Psychology of Persuasion. HarperCollins Publishers Inc. 386 p.
Додаткова	<ol style="list-style-type: none">1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ», 2015. 160 с.2. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. К.: Міленіум, 2008. 216 с.3. Хаметова Л.М. Маніпуляція та мотивація: соціально-психологічний аспект. <i>Молодий вчений</i>. №9.1 (49.1), 2017. С.174 – 178.4. Шиян А. Методологія комплексного захисту людини та соціальних груп від негативного інформаційно-психологічного впливу. <i>Безпека інформації</i>. 2016. Т. 22, № 1. С. 94-98.5. Яцула Т.В. Теоретичні основи осмислення сутності взаємодії вчителя зі школярами. <i>Scientific achievements of modern society. Fabstracts of the 9th International scientific and practical conference.</i> Cognum Publishing House. Liverpool United Kingdom. 2020. Pp.1167-1175.6. Яцула Т.В. Сприйняття „іншого” у діалозі педагога з тими, хто навчається, як цінність педагогічного спілкування. Перспективи розвитку сучасної науки та освіти (частина І): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. м. Львів, 30-31 січня 2021 року. Львів : Львівський науковий форум, 2021. 52 с. С.45-47.7. Cass R. Sunstein (2019). Conformity: The Power of Social Influences. NYU Press. 176 p.8. Ralph A. Gigliotti (2017). Leadership: Communication and Social Influence in Personal and Professional Contexts. Kendall Hunt Publishing. 240 p.
Інформаційні ресурси	<ol style="list-style-type: none">1. Репозитарій ХДАЕУ. URL: http://dspace.ksau.kherson.ua/2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: https://nlu.org.ua/4. Офіційний сайт Наукової бібліотеки національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. URL: https://lib.npu.edu.ua/5. Психологічна бібліотека Псі-фактор. URL: http://psyfactor.org